

Gilberto dos Santos Agostinho Filho – zpráva učitele hlavního oboru

Gilberto dos Santos Agostinho Filho se narodil v Osasco v Brazílii v roce 1986. Před tím, než se začal naplno věnovat hudbě, studoval krátce fyziku na univerzitě v São Paulo. V roce 2006 nicméně tato studia právě z důvodu hudebních studií ukončil. Do roku 2008 pobýval v São Paulo a absolvoval soukromé lekce skladby u Maria Ficarelliho. Po krátkém období stráveném na univerzitě v téže městě se rozhodl odejít do Prahy. Od roku 2008 pak studoval skladbu a posléze i dirigování na Pražské konzervatoři u profesorů Otomara Kvěcha a Miriam Němcové. Na katedru skladby HAMU byl přijat v roce 2011. Bakalářská studia uzavřel o tři roky později s kompozicí *Palimpsest* pro komorní orchestr a teoretickou prací *Generování akustické hudby pomocí algoritmických postupů*.

Od chvíle, kdy Gilberto nastoupil na katedru skladby HAMU, projevoval zájem v první řadě o hudbu, která byla vytvořena pomocí racionálních postupů nejrozumnějšího druhu. Hlavní oblast jeho zájmu zahrnovala zejména autory, jejichž kompoziční metody byly utvářeny na základě seriálních principů (od klasické dodekafonie až po autory poválečné avantgardy). Během prvního roku studií bylo u Gilberta možné ve zhuštěné podobě sledovat obdobný proces, k němuž postupně docházelo v rámci vývoje seriálního myšlení u poválečných skladatelů v období od 40. do 70. let 20. století. Totiž od původního „volnějšího“ přístupu k seriálním kompozičním principům přes jejich stále striktnější aplikování vedoucí k multiseriální kompozici a technikám zahrnujícím práci s náhodou, až po konečnou fázi, tj. k primárně harmonickému organizování tónových výšek v souvislosti s oním boulezovsky nablýskaným zvukem sedmdesátých a osmdesátých let. V Gilbertově případě bychom jako demonstraci výše uvedeného mohli jmenovat například jeho následující kompozice: volně seriální skladba *Aether* pro 12 nástrojů, multiseriální kompozice *Écoutez, s'il vous plaît* pro varhany, aleatorické *Cycles* rovněž pro varhany a boulezovská skladba *Kaleidoscope* pro dvanáct sólových nástrojů.

Během druhého roku studia na HAMU Gilberto pro sebe nicméně objevil něco, co jednoznačně a radikálně předznamenalo celý další vývoj jeho skladatelského myšlení a to až dodnes, totiž algoritmickou kompozici. Prvním produktem tohoto směřování byla skladba *On the Origin of Pitches* pro sólový vibrafon. Třebaže se jedná o ryze algoritmickou skladbu, jejíž výstup představuje teoreticky nekonečné množství různých verzí, všechny jednotlivé verze, které Gilberto vyprodukoval, vytvořil „manuálně“ pomocí „tužky a papíru“. Postupem doby se však u něj stále ve vyšší míře projevovala snaha o eliminování dílčích skladatelských rozhodnutí během kompozičního

procesu v souvislosti s potřebou jakéhosi neosobního, „bezdotykového“ vytváření skladby. A právě to se, myslím, stalo hlavní motivací, která ho přivedla k programování a vůbec k využívání počítačové kompoziční nástroje. Celé Gilbertovo magisterské studium se pak neslo ve znamení neustálého technického zdokonalování právě zmíněného „bezdotykového“ způsobu vytváření kompozice pomocí počítače.

Výsledky, kterých během posledních dvou let dosáhl, jsou, podle mého názoru, ve své konzistenci a technické propracovanosti dosti výjimečné, a to nejen v rámci naší školy. Zdá se, jakoby jejich dosažení přímo souviselo s Gilbertovým odosobněným přístupem ke komponování společně s jeho „chladným“ teoretickým uvažováním. Jinými slovy k jejich dosažení byl nutný určitý typ vyhraněnosti, která se, jak tomu bývá, projevuje jako schopnost zaměřit se pouze na úzký výsek celé problematiky a zároveň jako neschopnost vidět cokoliv jiného, co by rozptylovalo a odvádělo, a nakonec tak nedovolilo dosáhnout jakkoliv ojedinělého výsledku. Z vnějšího pohledu by mohlo působit, jako kdyby v Gilbertově případě existovala jakási nerovnováha mezi důrazem na kompoziční metodu a až jejím estetizováním a tím, co bychom mohli v nejširším smyslu slova nazvat důrazem na zvukový výsledek. Jak často jsem kolem sebe slyšel mnohdy emočně pohnuté věty typu „Gilberto není skladatel ale stroj“ apod. Tyto věty však jen dokazují, jak moc nás každého jednotlivě Gilbertův vyhraněný přístup dráždí. A není to právě toto podráždění, které je pro nás tak cenné, neboť nás bezprostředně nutí k tomu, abychom se zamýšleli sami nad sebou? Není to právě vyhraněnost, která je tím nejvzácnějším, co bychom v našem prostředí měli nejvíc chránit?

Na závěr bych chtěl jen dodat, že Gilberto neoddiskutovatelně patří mezi nejpilnější studenty, kteří u nás kdy studovali. Impozantní seznam jeho skladeb, které zkomponoval během pětiletého studia na HAMU (viz níže), působí spíše jako celoživotní seznam kompozic nějakého velmi starého a po celý život vysoce aktivního skladatele.

Gilberto Agostinho – seznam skladeb zkomponovaných během bakalářského studia

Aether for 12 solo instruments (2011)

Canon No. 1, for string trio (2011)

Canon No. 2, for woodwind trio (2011)

Variations, a homage to Anton Webern, for flute, clarinet, violin, cello and piano (2011)

Kaleidoscope, for Twelve Solo Instruments (2011)

Two small dodecaphonic pieces for piano (04.03.2012)

Écoutez, s'il vous plaît! (1ère version), for organ (11.03.2012)

Aphorisms, for chamber orchestra (30.03.2012)
Cycles, for organ (14.04.2012)
Écoutez, s'il vous plaît! (2ème version), for organ (23.04.2012)
On the Origin of Pitches, for vibraphone (04.12.2012)
I3, electronic (08.01.2013)
Micro-Studies, electronic (13.01.2013)
Triptych, electronic (13.01.2013)
sonic simulacrum, electronic (24.02.2013 - concept and programming: Gilberto Agostinho, programming and implementation: Chris Graham)
Instructions for a Pianist, piano solo (14.03.2013)
Monody, for any melodic instrument (21.03.2013)
Wir setzen uns mit Tränen nieder, electronic (17.04.2013)
Tetragon, electronic (20.05.2013)
noir, for solo percussion (05.07.2013)
Oiseaux Électroniques, electronic (31.07.2013)
Composition for Nine Sounds, for solo percussion (16.10.2013)
Telomere, for solo speaker and electronics (06.11.2013 - work created together with Monika Charkowska)
In C, for organ (17.11.2013)
00101011, electronic (20.11.2013)
Nunc Stans, electronic (No. 1-2 on 23.12.2013, No. 3-4 on 31.12.2013)
Tête-à-Tête, for two marimbas (04.01.2014)
The Wanderer's Clarinet, for solo bass clarinet (12.01.2014)
The Arrow of Time, electronic (09.02.2014)
Algum Ritmo, for solo snare drum (16.02.2014)
Palimpsest, for chamber orchestra (26.03.2014)
Four, for string quartet (03.05.2014)

Gilberto Agostinho – seznam skladeb zkomponovaných během magisterského studia

Hands on a system, for MIDI keyboard and electronics (21.07.2014, Prague)
flux, for solo piano (08.11.2014, Prague)
Metamorphosis, for horn and string quartet (30.11.2014, Prague)
Ascension, electronic work (27.12.2014, São Paulo)
Deviation, for four cellos (14.01.2015, Freiburg im Breisgau)

The Arrow of Time (revised version), electronic work (11.02.2015, Prague)
Carte du Ciel, for harpsichord and positive organ (15.02.2015, Prague)
Don't mind if I do!, for two pianos (18.03.2015, Prague)
O Ritual Da Sombra, for solo tenor recorder and live electronics (26.05.2015, Prague)
impulse, for 13 instruments (08.06.2015, Prague)
Parallax, for organ and electronics (28.08.2015, Ostrava)
You Asked For It!, for electric guitar, piano and double bass (07.10.2015, Prague)
...infinity mirror..., for solo keyboard instrument (11.12.2015, Prague)
Piano Sonata (12.01.2016, Prague -- first sketches date back from 03.11.2013)
Beyond the Limit of Fertile Land..., for three cellos (16.01.2016, Prague)
Rosetta, for solo marimba (29.01.2016, Prague)
aus Klang, for 15 instruments (09.03.2016, Prague)
Ricercar, for solo timpani (06.04.2016, Prague)

V Praze 5. 6. 2016

Luboš Mrkvička

